

Διάγραμμα διαδικασιών

Διαδικασία έκδοσης κοινού ομολογιακού δανείου

Με τον ν. 3156/2003 (ο «**Νόμος**») εισήχθησαν νέες διατάξεις¹ και εκσυγχρονίσθηκε το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο ώστε το ομολογιακό δάνειο να καταστεί εύχρηστο και αποτελεσματικό εργαλείο μεσο-μακροπρόθεσμης άντλησης κεφαλαίων για τις ελληνικές ανώνυμες εταιρείες. Ο Νόμος επίσης θέσπισε σειρά φορολογικών² και άλλων απαλλαγών και διευκολύνσεων³ που καθιστούν πιο ελκυστική και ευέλικτη τη χρησιμοποίηση του τρόπου αυτού χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με το Νόμο, ομολογιακά είναι τα δάνεια που εκδίδονται μόνο από ανώνυμη εταιρεία που εδρεύει στην Ελλάδα (η «**εκδότρια εταιρεία**») και διαιρούνται σε ομολογίες οι οποίες αντιπροσωπεύουν δικαιώματα των ομολογιούχων έναντι της εκδότριας εταιρείας σύμφωνα με τους όρους του δανείου (άρθρ. 1 παρ. 1 εδ. 1). Ο Νόμος διακρίνει τέσσερις κατηγορίες ομολογιακών δανείων⁴: τα «**κοινά ομολογιακά δάνεια**» (άρθρ. 6), «**τα ομολογιακά δάνεια με ανταλλάξιμες ομολογίες**» (άρθρ. 7), «**τα ομολογιακά δάνεια με μετατρέψιμες ομολογίες**» και «**τα ομολογιακά δάνεια με δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη**» της εκδότριας εταιρείας (άρθρ. 9). Έκδοση ομολογιακών δανείων προβλέπεται και στα πλαίσια της τιτλοποίησης (άρθρ. 10 παρ.1 του Νόμου).

Στον πίνακα που ακολουθεί διαγράφεται επιγραμματικά η διαδικασία έκδοσης του κοινού ομολογιακού δανείου (άρθ. 6⁵ του Νόμου) από την εκδότρια εταιρεία, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί μετά την ισχύ του Νόμου και σε συνδυασμό με τον κ.ν. 2190/1920.

¹ Αφορούν κυρίως την οργάνωση των ομολογιούχων σε ομάδα (άρθρ. 3) και το θεσμό του εκπροσώπου αυτών (άρθρ. 4) αλλά και την τροποποίηση των όρων του ομολογιακού δανείου και την εξόφλησή του (άρθρ. 1), τη μεταβίβαση και απόκτηση ομολογίων από την ίδια την εκδότρια εταιρεία (άρθρ. 2) και την τήρηση κανόνων δημοσιότητας (άρθρ. 5).

² Με το άρθρο 14 του Νόμου εισάγεται απαλλαγή της έκδοσης του ομολογιακού δανείου, της παροχής ασφαλειών καθώς και κάθε σχετικών ή παρεπόμενων πράξεων ή συμβάσεων, όπως αναλυτικά αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου αυτού, από κάθε άμεσο ή έμμεσο φόρο, περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, του τέλους χαρτοσήμου και της εισφοράς του ν. 128/1975. Ειδικότερα όσον αφορά τους τόκους από τις ομολογίες, η φορολογική μεταχείριση των εταιρικών ομολόγων είναι αντίστοιχη με αυτή των ομολόγων του Δημοσίου. Ως εκ τούτου, προκειμένου περί αλλοδαπών μη-εγκατεστημένων στην Ελλάδα νομικών προσώπων ομολογιούχων δεν υφίσταται υποχρέωση παρακράτησης φόρου, ενώ προκειμένου περί ημεδαπών ή εγκατεστημένων στην Ελλάδα νομικών προσώπων ομολογιούχων υφίσταται υποχρέωση παρακράτησης φόρου με συντελεστή 10%.

³ Όπως η καταβολή πάγιου τέλους έμμισθων ή αμίσθων υποθηκοφυλάκων ποσού Ευρώ 100 για την εγγραφή σε δημόσιο μητρώο, σύστασης ή μεταβίβασης ή άρσης εμπραγμάτων δικαιωμάτων προς εξασφάλιση του ομολογιακού δανείου (άρθρ. 14 παρ. 2 του Νόμου), ο περιορισμός των δικαιωμάτων τρίτων για τη σύνταξη συμβολαιογραφικών εγγράφων στο 1/20 των επιβαλλόμενων από τις κείμενες διατάξεις ποσών και μέχρι ποσού Ευρώ 2.500 εφόσον υπολογίζονται αναλογικά ή στο ποσό των Ευρώ 200 σε κάθε άλλη περίπτωση (άρθρ. 14 παρ. 3 του Νόμου). Θα πρέπει να σημειωθεί η άρνηση ορισμένων άμισθων υποθηκοφυλάκων να προβούν στην καταχώριση ασφαλειών προς εξασφάλιση ομολογιακών δανείων του Νόμου με καταβολή του παραπάνω πάγιου τέλους, αν και η νομολογία μέχρι σήμερα δικαιώνει τους ομολογιούχους.

⁴ Ο Νόμος επίσης καταργεί ρητά το άρθρο 3γ του κ.ν. 2190/1920 που ρύθμιζε τα ενυπόθηκα ομολογιακά δάνεια, καθώς η παροχή οποιασδήποτε μορφής εμπράγματης ή προσωπικής ασφάλειας δεν αποτελεί πλέον κριτήριο που διακρίνει είδος δανείου.

⁵ Ο Νόμος ορίζει ως κοινό ομολογιακό δάνειο το ομολογιακό δάνειο που παρέχει στους ομολογιούχους το δικαίωμα προς απόληψη τόκου. Σύμφωνα με το άρθρ. 6 του Νόμου η έκδοση του κοινού ομολογιακού

A/A	Ενέργειες	Έλεγχος (✓)
1.	Έλεγχος καταστατικού εκδότριας εταιρείας για να εξακριβωθεί ποιο είναι το αρμόδιο εταιρικό όργανο για την έκδοση κοινού ομολογιακού δανείου.	
2.	Λήψη εταιρικής απόφασης για την έκδοση κοινού ομολογιακού δανείου από το αρμόδιο όργανο της εκδότριας εταιρείας (Γ.Σ ή Δ.Σ.).	
3.	Εάν η Γ.Σ. έχει την αρμοδιότητα λήψης απόφασης για έκδοση κοινού ομολογιακού δανείου:	
(α)	Απόφαση Δ.Σ. για σύγκληση Γ.Σ. με θέμα την έκδοση κοινού ομολογιακού δανείου.	
(β)	Προδικασία σύγκλησης Γ.Σ.	
(γ)	Απόφαση Γ.Σ. ⁶ για την έκδοση κοινού ομολογιακού δανείου, τον καθορισμό των όρων του ⁷ και την παροχή εξουσιοδοτήσεων ⁸ .	
(δ)	Υποβολή πρακτικού Γ.Σ. στο αρμόδιο μητρώο Α.Ε. εντός 20 ημερών από τη λήψη της απόφασης ⁹ .	
(ε)	Απόφαση Δ.Σ. ¹⁰ (βάσει της προηγούμενης υπό στοιχείο 3(γ) εξουσιοδότησης της Γ.Σ. ¹¹) για την εξειδίκευση και τον περαιτέρω καθορισμό των όρων του δανείου, την υπογραφή συμβατικών εγγράφων και την έκδοση των τίτλων των ομολογιών.	
4.	Εάν το Δ.Σ. με απευθείας καταστατική πρόβλεψη ¹² , έχει την αρμοδιότητα λήψης απόφασης για έκδοση κοινού ομολογιακού δανείου:	
	Απόφαση Δ.Σ. ¹³ για την έκδοση του δανείου, τον καθορισμό των όρων του ¹⁴ , την υπογραφή συμβατικών εγγράφων και την έκδοση των τίτλων των ομολογιών.	

δανείου δεν υπόκειται σε κανένα άλλο περιορισμό, εκτός εάν στο καταστατικό της εκδότριας εταιρείας προβλέπεται διαφορετικά.

⁶ Λαμβάνεται με απλή απαρτία και πλειοψηφία σύμφωνα με αρθρ. 1 παρ. 2 του Νόμου σε συνδυασμό με τα αρθρ. 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του κ.ν. 2190/1920, διότι ο Νόμος κατήργησε την προηγούμενη διάταξη του κ.ν. 2190/1920.

⁷ Ενδεικτική (και όχι περιοριστική) αναφορά των όρων που καθορίζονται με την απόφαση της Γ.Σ. γίνεται στο αρθρ. 1 παρ. 3 εδαφ. 1 του Νόμου. Στο πλαίσιο της ελευθερίας των συμβάσεων μπορεί να εγκριθούν οποιοδήποτε όροι που δεν έρχονται σε αντίθεση με τη φύση του κοινού ομολογιακού δανείου. Το είδος και το ύψος του δανείου και η διάρκεια εξουσιοδότησης πρέπει όμως να καθορίζονται αποκλειστικά από τη Γ.Σ. (αρθρ. 1 παρ. 3 τελ. εδαφ. του Νόμου).

⁸ Μόνο στο Δ.Σ. ή σε μέλος/η του Δ.Σ. (αρθρ. 1 παρ. 3 εδαφ. 2 του Νόμου) μπορεί να δοθεί εξουσιοδότηση για τον καθορισμό ειδικότερων όρων του δανείου, στην έκταση που αυτοί δεν έχουν καθορισθεί αναλυτικά (πράγμα σπάνιο στην πράξη) από την απόφαση της Γ.Σ. και με εξαίρεση το ύψος και το είδος του δανείου.

⁹ Σύμφωνα με άρθρ. 7β του κ.ν. 2190/1920, η μη υποβολή συνεπάγεται διοικητικές κυρώσεις και δεν επιδρά στο κύρος της απόφασης.

¹⁰ Λαμβάνεται με απλή απαρτία και πλειοψηφία σύμφωνα με αρθρ. 1 παρ. 2 του Νόμου σε συνδυασμό με τα αρθρ. 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του κ.ν. 2190/1920.

¹¹ Η ανάθεση αυτής της αρμοδιότητας στο Δ.Σ. έχει διάρκεια 5 ετών, η οποία μπορεί να παραταθεί για μία πενταετία κάθε φορά με απόφαση της Γ.Σ., η οποία κι αυτή λαμβάνεται σύμφωνα με τα αρθρ. 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του κ.ν. 2190/1920.

¹² Το Δ.Σ. έχει αρμοδιότητα να προβεί στην έκδοση ομολογιακού δανείου και βάσει εξουσιοδότησης από τη Γ.Σ. (βλ. παραπάνω 3(γ) και 3(ε)).

A/A	Ενέργειες	Έλεγχος (✓)
5.	Έκδοση προγράμματος ¹⁵ από την εκδότρια εταιρεία ¹⁶ .	
6.	Σύναψη σύμβασης εγγραφής (αναδοχής ή κάλυψης) του ομολογιακού δανείου ¹⁷ μεταξύ της εκδότριας εταιρείας, του εκπροσώπου ομολογιούχων (εάν έχει οριστεί, βλ. υπό στοιχείο 7 παρακάτω), και των αρχικών ομολογιούχων δανειστών ¹⁸ .	
7.	Σύναψη σύμβασης ¹⁹ διορισμού ²⁰ εκπροσώπου ομολογιούχων μεταξύ της εκδότριας εταιρείας και του εκπροσώπου των ομολογιούχων ²¹ .	
8.	Έκδοση ομολογιών από την εκδότρια εταιρεία ²² .	

¹³ Λαμβάνεται με απλή απαρτία και πλειοψηφία.

¹⁴ Μόνο σε μέλος/η του Δ.Σ. (αρθρ. 1 παρ. 3 εδαφ. 2 του Νόμου) μπορεί να δοθεί εξουσιοδότηση για τον καθορισμό ειδικότερων όρων του δανείου, στην έκταση που αυτοί δεν έχουν καθορισθεί αναλυτικά από την απόφαση του Δ.Σ. και με εξαίρεση το ύψος και το είδος του δανείου.

¹⁵ Το πρόγραμμα είναι ιδιωτικό έγγραφο που καταρτίζεται από την εκδότρια εταιρεία (σύμφωνα με την εταιρική απόφαση του αρμοδίου οργάνου της) και περιλαμβάνει τους όρους του ομολογιακού δανείου σύμφωνα με το αρθρ. 1 παρ. 4 του Νόμου. Στο πρόγραμμα περιέχεται υποχρεωτικά και η έγγραφη δήλωση παροχής εγγύησης από τον εγγυητή (όταν αυτή δίνεται κατά την έκδοση του δανείου) (αρθρ. 12 παρ. 2 του Νόμου).

¹⁶ Οι υπό στοιχεία (5), (6) και (7) συμβάσεις στην πράξη ενσωματώνονται σε ένα έγγραφο. Σύμφωνα με την υπ'αρ. 49/2006 Γνωμοδότηση ΝΣΚ, ο τόπος υπογραφής των ομολογιακών δανείων και των σχετικών εγγράφων δεν ασκεί επιρροή για την υπαγωγή τους στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου, αρκεί σε κάθε περίπτωση η έκδοση να γίνεται από ανώνυμη εταιρεία που εδρεύει στην Ελλάδα.

¹⁷ Η σύμβαση αυτή περιέχει τους όρους ανάληψης της υποχρέωσης από τους ομολογιούχους δανειστές για την καταβολή του αντιτίμου εγγραφής στη έκδοση, καθώς και συμφωνίες μεταξύ των ομολογιούχων δανειστών, όρους σχετικά με τη μεταβίβαση των ομολογιών, τις γνωστοποιήσεις κ.α.

¹⁸ Η κάλυψη της έκδοσης ομολογιακού δανείου μπορεί να γίνει με ιδιωτική τοποθέτηση (σε περιορισμένο κύκλο προσώπων) ή με δημόσια προσφορά (στο ευρύ επενδυτικό κοινό). Ως προς τη διενέργεια δημόσιας προσφοράς ισχύουν οι προϋποθέσεις του ν. 3401/2005 (ειδικότερα οι διατάξεις σχετικά με τη δημοσίευση και έγκριση ενημερωτικού δελτίου, χορήγηση άδειας του αρθρ. 10 ν. 876/1979, σύμπραξη αναδόχου, διαφήμιση της δημόσιας προσφοράς, ειδική ευθύνη από το ενημερωτικό δελτίο). Η δημόσια προσφορά είναι ανεξάρτητη από την εισαγωγή των ομολογιών σε οργανωμένη αγορά αλλά μπορεί να συνδυαστεί με αυτήν. Η εισαγωγή ομολογιών σε οργανωμένη αγορά προϋποθέτει την μετατροπή των ομολογιών σε άυλες [βλ. παρακάτω υποσημείωση 22(ε)] και την τήρηση, πέραν των διατάξεων του ν. 3401/2005, και των διατάξεων του άρθρ. 6 του ν. 3371/2005 σε συνδυασμό με των αρθρ. 3.1.4 και 3.1.8 του Κανονισμού του ΧΑ και του αρθ. 3 της υπ'αρ. 27/17.7.2008 Απόφασης Δ.Σ. ΧΑ. Για τις υποχρεώσεις εκδότριας εταιρείας εισηγμένων στο ΧΑ ομολογιών, βλ. αρθρ. 12 του ν. 3371/2005 και αρθρ. 288 επ. Κανονισμού ΧΑ.

¹⁹ Η σύμβαση αυτή πρέπει να είναι έγγραφη σύμφωνα με το αρθρ. 4 παρ. 1 του Νόμου. Ο διορισμός εκπροσώπου υπόκειται και στη δημοσιότητα του αρθρ. 26 παρ. 2 εδ. γ του κ.ν. 2190/1920 μόνο εφόσον το ομολογιακό δάνειο διατίθεται στο κοινό. Η δημοσιότητα αυτή δεν έχει συστατικό, αλλά μόνο δηλωτικό χαρακτήρα.

²⁰ Ο διορισμός εκπροσώπου των ομολογιούχων είναι υποχρεωτικός μόνο σε περίπτωση οργάνωσης των ομολογιούχων σε ομάδα. Οι ομολογιούχοι οργανώνονται υποχρεωτικά σε ομάδα σε περίπτωση έκδοσης ομολογιακού δανείου με άυλες ομολογίες, ομολογιακού δανείου με τιτλοποίηση απαιτήσεων (άρθ. 10 και 11 του Νόμου) και ομολογιακού δανείου που εξασφαλίζεται με εμπράγματα ασφάλειες (άρθ. 3 παρ. 1 του Νόμου). Σε κάθε άλλη περίπτωση η οργάνωση των ομολογιούχων σε ομάδα και ο διορισμός εκπροσώπου τους είναι προαιρετικά και μπορούν να προβλεφθούν στους όρους του δανείου.

²¹ Μόνο πιστωτικό ίδρυμα ή Ε.Π.Ε.Υ. μπορεί να οριστεί ως εκπρόσωπος των ομολογιούχων σύμφωνα με το αρθ. 4 παρ. 1 του Νόμου. Εάν εκπρόσωπος των ομολογιούχων έχει οριστεί πιστωτικό ίδρυμα, συνήθως ορίζεται και ως διαχειριστής πληρωμών του δανείου.

A/A	Ενέργειες	Έλεγχος (✓)
9.	Κάλυψη δανείου και ανάληψη ομολογιών ²³ από ομολογιούχους δανειστές ²⁴ .	
10.	Πλειοψηφική ²⁵ απόφαση της ομάδας των ομολογιούχων για τροποποίηση του ομολογιακού δανείου με όρους δυσμενέστερους των αρχικών.	

Μαρία Κ. Καράμπελλα
Δικηγόρος, LL.M. (UCL),
Μέλος της Δικηγορικής Εταιρείας
«Μωράτης Πασσάς»

²² Δεν προβλέπεται στο Νόμο ελάχιστο περιεχόμενο των ομολογιών, απαραίτητη είναι η αναφορά των στοιχείων της εκδότριας εταιρείας, της ονομαστικής αξίας και της ημερομηνίας πληρωμής κάθε ομολογίας, με παραπομπή κατά τα λοιπά στο πρόγραμμα. Οι ομολογίες μπορεί να εκδοθούν: **(α)** ανώνυμες ή ονομαστικές ή σε διαταγή, **(β)** με ή χωρίς τοκομερίδια αλλά με ειδικό στέλεχος, **(γ)** υπό το άρτιο, στο άρτιο ή υπέρ το άρτιο, **(δ)** σε ένα τίτλο ή σε πολλαπλούς τίτλους, σε μία ή περισσότερες σειρές, **(ε)** ενσώματες (έγχαρτες) ή άυλες (αρμόδια μητρώα για την καταχώριση άυλων ομολογιών είναι το ΣΑΤ του Χρηματιστηρίου Αθηνών ή το Σύστημα Παρακολούθησης Συναλλαγών επί Τίτλων με Λογιστική Μορφή της Τράπεζας της Ελλάδος). Για τις διαδικασίες καταχώρισης ομολογιών σε άυλη μορφή, βλ. Μέρος Ζ' (αρθρ. 74 επ) του Κανονισμού του ΣΑΤ και κεφάλαια 2-4 του Κανονισμού Λειτουργίας του Συστήματος Παρακολούθησης Συναλλαγών επί Τίτλων με Λογιστική Μορφή της Τράπεζας της Ελλάδος.

²³ Συντελείται με την παράδοσή των ομολογιών έναντι χρημάτων στους ομολογιούχους δανειστές, εφόσον έχουν πληρωθεί οι όροι κάλυψης του ομολογιακού δανείου που έχουν συμφωνηθεί με την σύμβαση εγγραφής (αναδοχής ή κάλυψης) [βλ. υπό στοιχείο (6)].

²⁴ Δεν απαιτείται διασπορά των ομολογιών, ως εννοιολογικό στοιχείο του ομολογιακού δανείου κατά το Νόμο. Μπορεί να υπάρχει ομολογιακό δάνειο υπαγόμενο στις διατάξεις του Νόμου με ένα μόνο ομολογιούχο Η αντίθετη άποψη που είχε υποστηριχθεί στην υπ' αριθ. 414/2006 γνωμοδότηση ΝΣΚ (η οποία σημειωτέον δεν έγινε ποτέ αποδεκτή από τον Υπουργό Οικονομικών) έχει αποκρουσθεί από τη νομολογία των δικαστηρίων.

²⁵ Σύμφωνα με αρθρ. 1 παρ. 8 του Νόμου απαιτείται η συνέλευση ομολογιούχων να βρίσκεται σε απαρτία και η απόφαση να λαμβάνεται με πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου του δανείου. Η απόφαση υπόκειται στη δημοσιότητα του αρθρ. 5 του Νόμου (και του αρθρ. 12 παρ. 3 του ν. 3371/2005 για εισηγμένες ομολογίες). Με την ίδια απόφαση μπορεί να εξουσιοδοτηθεί και ο εκπρόσωπος των ομολογιούχων να διαπραγματευθεί και συμφωνήσει με την εκδότρια εταιρεία την αλλαγή των όρων.

